

PLUGAWIĆ (55) *vb impf*

W inf a jasne. ♦ W imp wahania. ♦ W pozostałych formach a jasne.

inf plugawić (4). ♦ *praes 1 sg* plugawię (12). ♦ *2 sg* plugawisz (1). ♦ *3 sg* plugawi (11). ♦ *2 pl* plugawicie (1). ♦ *3 pl* plugawią (11). ♦ *praet 3 pl m pers* plugawili (1). ♦ *imp 3 sg* niech plugawi (1). ♦ *2 pl* plugawcie (6); -a- (5), -a- (1); -a- : -a- *ModrzBaz* (2:1). ♦ *con 1 pl m pers* bychmy plugawili (1). ♦ *3 pl subst* by plugawiły (1). ♦ *part praes act* plugawiąc (5).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVI w.

I. Intransit.: *Wypróżniać się* (3) : [Íprołność ludu w Lizybonie/ tá go thež mierziálá/ iz tám plugáwią gdzie iedzą *HistFort K6; UstWojsk 1525 105.*]

plugawić na co (1): ty twoie Krucyfixi Íprochniále/ po ktorych páiacy lážą y muchy nánie plugáwią/ [...] nic nie fá inžego/ iedno máłfkáry á pořromocenie pámiátki męki Kryřtułá *KrowObr 114.*

W przeciwstawieniu: »plugawić ... chędożyć« (1): *CzechEp 323 cf Przysłowie.*

Przysłowie: ma I.M. X.K. v mnie w tey mierze nie iáką wymowkę: [...] iz iáko ptak dobry á toli wždy w łwe gniazdo nie plugáwi/ ále iáko może chędoży *CzechEp 323.*

Zwrot: »pod się plugawić« (1): [*Machomet mówi, że Krześcijański lud*] nie ćierpliwy głodu/ żimná/ gorącą/ prace/ przymówek/ podfię plugáwią/ z niewiářthámi iefzdzą *BielKron 255.*

II. Transit. (52) :

1. *Czynić obrzydliwym, budzącym wstręt; contaminare* *Vulg, Modrz, Calep, Cn; spurare* *Mącz, Calep, Cn; polluere* *PolAnt, Modrz; maculare* *Modrz, Vulg; inquinare, sordidare, tetrare* *Mącz, Cn; conspurcare* *Calep, Cn; immundare* *PolAnt; foedare* *Mącz; coinquinare, collutulare, commaculare, temerare* *Calep; attaminare, collinere, inficere, infuscare, spurcari* *Cn (46) :* *Inquino, Mážę/ plugáwię/ Kalam. Mącz 171a, 403a, 411a, 439b, 453a; Contamino – Plugawię, łzpecę, łzkaradzę. Calep 251a, 213b, 220b, 249a, 1001b, 1051b.*

a. *Brudzić, zanieczyszczać* (3) :

plugawić co (2): á przetho ci co rzadkich zębow fá/ máią to [czyszczenie zębów] ná pieczy mieć/ niechcáli łobie vřt plugáwić. *SienLek 74v, 49v.*

W przeciwstawieniu: »oczyścić ... plugawić« (1): krwią bydlęcą/ popiołem iáłowice łpáloney/ y ługiem z niego vcżynionym/ grzechy głádzono. Ktora rzecz/ ácz łie też rozumowi zda być przeciwna/ żeby krew oczyścić ráđřzey ániř plugáwić miálá: iednář [...] *CzechRozm 210v.*

b. *Powodować albo stanowić szkę moralną, kalać, hańbić; incestare* *Cn [w tym: kogo, co (31)] (32) :* Stąpćiež z mocy łwey o łynowie/ á nie plugawćie mieřcá mego łwiętego. *BibRadz 4.Esdr 15/25; Wychodzą z řercá cudzołóřtwá y nierządy/ ktore plugáwią cžłowieká. KuczbKat 320; WujJud 133v; BudBib Lev 21/23, Ier 32/34, 1.Mach 1/39; Nieplugáwćie przeto żemie w ktorey mieřřkáćie* *ModrzBaz 79 [idem SkarKaz 315a, SkarKazSej], 79, 144; WerKaz 298; Calep 216a; LatHar 581; WujNT 547 marg, Iac 3/6, Iudae 8, Bbbbbb2; SkarKaz 315a, 704a; SkarKazSej 704a.*

plugawić czym (8): [*patresowie papiescy*] pozwaláią/ że Chriřtus vmářł zá grzechy łwiátá. [...] Wřzářke zář záras wřřřřřřto to plugáwią łámi opáćną łwą náuką *CzechRozm 223; CzechEp 72, 154; ArtKanc I16v. Cf plugawić komu czym, »plugawić obrzydłóřciami«, »plugawić sprořnořcią«.*

plugawić komu czym (1): ábychmy fie vmieli przeſtrzegáć/ iźbychmy iemu [*Panu naszemu*] obudwu tych domow nie zgwałćili á nie plugáwili żadnemi wymyſły ſwiátá tego *RejPos* 194v.

W połączeniach szeregowych (3): *RejPos* 194v; *ModrzBaz* 56v; Wſzeteczeńſtwo nie tylko duſzę (iáko inne grzechy) ále y ciáło płuie/ obraża y plugáwi/ więcey niźli inne wſzytkie grzechy. *WujNT* 591.

W charakterystycznych połączeniach: *plugawić ciało* (2), *człowieka* (2), *dom*, *duszę* (3), *karty* [*pisma*], *krew*, *krolestwo*, *małżeństwo ſwięte*, *miejsce ſwięte*, *obraz* [*Boga*], *pogłowie*, *Rzeczpoſpolitą*, *ſwiątynię* [*Pana*], *uczynki ludzi ſprawiedliwych* (2), *winnicę* [= *Kościół Boży*], *zbor Boży*, *ziemię* (6); *plugawić nauką omylną* (*opaczną*) (2), *nikczemnym wykładem*.

Zwroty: »plugawić czystość [*czego*]« (1): Nie day ciáł náſzych czyſtoſci/ Szátáńſkiey plugáwić złoſci. *LatHar* 63.

»plugawić obrzydłoſciami« (2): Synow teź ſwoich áby nie obrzezowáli/ duſze ſwe plugáwiąc wſzelákimi obrzydłoſciami [*abominarentur animas suas in omni immundo et coinquinatione*] *BibRadz* 1.*Mach* 1/51; *BudBib* 1.*Mach* 1/51.

»plugawić sproſnoſcią« (1): Czémuż lżyłz to podobieńſtwo iego [*Pana Boga*]/ á ten ſwięty obraz iego máżełz á plugáwiłz ſproſnoſcią frogiego/ nielitoſciwego/ á niekrzeſciáńſkiego żywota ſwego? *RejPos* 164v.

Szeregi: »plugawić a czynić obrzydłym« (1): [*nieprzeſtrzeganie miłości i pomocy w małżeńſkim życiu*] nietylko lámym małżonkom/ y ich dźiatkam rozmaíte á nieſkończone mákuły przynoſi/ ále y Zbor Boży y Rzeczpoſpolitą plugáwi/ á czyni ią obrzydłą [*contaminant abominandamque facit*] *ModrzBaz* 33.

»gwałćić i plugawić« (1): A Boże day/ iźby tákich niebyło ktorzy choćiaź wſtáwicznie w ſwey modlitwie proſzą o to Imieniá Boſkiego ſwięcenie/ przedſię wczynki ſwymi/ ile mogą/ y gwałcą y plugáwią ie *KuczbKat* 385.

»mazać (*a. [pomazować]*) a plugawić« (1): *RejPos* 164v; [Nie toć co wchodzi do wſt plugáwi człowieka; ále to co wychodzi z wſt/ thoć pomázuie á plugáwi człowieka [*hoc coinquinat hominem*]. *Leop Matth* 15/11 (*Linde*)].

2. *Deprawować* [*kogo*] (1) : żárty/ trefne powieſci/ lágodne namowy/ á ktorego wieku/ ktorego pogłowia nieplugáwią [*non contaminant*] ? *ModrzBaz* 53v.

3. *Nie przeſtrzegać*, *łamać*; *violare PolAnt*; *polluere Modrz* [*co*] (5) : A wy iełzcie przyczyniaćie tym więcey gniewu ná Izráelá plugáwiąc ſzábath *BudBib* 2.*Esdr* 13/18, 2. *Esdr* 13/17; A filozofia wedle Tertulianá/ [...] y wedle Ieronimá [...] heretyctwo rodźi/ y zdrową zborową náukę plugáwi *CzechEp* 71; *NiemObr* 11.

W połączeniu szeregowym (1): Ktoby przeto gwałćił ten dar/ láme^{go} Bogá iego podawcę gwałći: Ktoby mázał/ ten práwo wſzytkim ſpolne^{go} oycá máże/ plugáwi y depce. *ModrzBaz* 143.

W charakterystycznych połączeniach: *plugawić zborową naukę*, *powinnoſć chrystyjańſką*, *prawo*, *sabat* (2).

Synonimy: **I.** *srać*; **II.1.** *mazać*, *szpecić*; **a.** *brudzić*, *kalać*; **b.** *hańbić*, *mazać*; **2.** *gorszyć*, *kazić*; **3.** *gwałćić*, *kazić*, *łamać*, *naruszać*.

Formacje współrdzenne: plugawić się, naplugawić, poplugawić, splugawić, splugawić się, zaplugawić, zaplugawić się; plugawieć; plugawiać, poplugawiać.

Cf **PLUGAWIONY**

MN